

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
14 maart 2017

Ons kenmerk
RO10/17.0001174

Contactpersoon
Vincent Meijers

Onderwerp
Handboek Nijmegen Toegankelijkheid:
Openbare verlichting en Toezicht

Datum uw brief

Doorkiesnummer
(024) 3292622

Bij de Raadskamerbespreking op 16 november 2016 van het '*Handboek Nijmegen toegankelijk*' is toegezegd u met een brief nader te informeren over openbare verlichting en handhaving. Hieronder vindt u de gevraagde informatie.

Openbare verlichting:

Openbare verlichting heeft een laag niveau bij visuele beperkingen. Graag meer inzicht in de mogelijkheden, milieu effecten en kosten voor een hoger verlichtingsniveau.

Normen ontwikkelen

We erkennen dat openbare verlichting voor veel mensen met een visuele beperking niet ideaal is. Dit geldt overigens niet uitsluitend voor Nijmegen. Integendeel; overall in den lande is het niveau van stadsverlichting niet adequaat bij visuele beperkingen. Met onze belangstelling voor toegankelijkheid komt deze problematiek nu expliciet in beeld.

Het is echter niet mogelijk om de totale openbare verlichting van heel Nijmegen op korte termijn te verbeteren. Daar is het vraagstuk te complex voor. Daarnaast geldt dat, wat goed is voor de één, juist hinderlijk is voor de ander. Ook bestaan er tegenstellingen in beleidsuitgangspunten, zoals de milieueffecten van een veel sterkere verlichting. Tenslotte ontbreken de middelen voor grote investeringen in het totale lichtnet en voor hogere elektriciteitskosten van meer licht.

Kosten van uitbreiding openbare verlichting

Bijvoorbeeld het stuk van 240 m Burchtstraat van de Hertogstraat tot de Broerstraat: Dit straatdeel in nu verlicht met een verlichtingssterkte van 10 LUX door 27 lampen die om de 20 meter zijn opgehangen. Wanneer men het hier als verblijfsruimte zou willen verlichten met 50 LUX, dan zouden er 5 x extra armaturen bijgeplaatst moeten worden, dus om de 4 meter. Iedere lamp kost inclusief de hangconstructie en het aansluiten minimaal € 2.000,-. Daarmee komen wat betreft investeringen dus uit op ca. € 270.000,- voor dit stukje straat.

We denken daarbij dan wel de helft van de energie te besparen door een nieuwere soort lamp toe te passen. Omdat het aantal lampen echter verviervoudigd wordt, gebruiken we voor het totaal

Vervolgvel

1

toch nog 2,5 keer zo veel energie (waarbij in deze casus alle lampen vervangen worden door nieuwe, vanwege het licht- en straatbeeld)
In een gemiddelde woonstraat gaan we op dit moment zelfs uit van 3 LUX in plaats van 10 LUX. De investeringen om hier een hoger lichtniveau te verkrijgen via het uitbreiden van een reguliere vorm van verlichting zijn op vergelijkbare wijze enorm.

Welke koers voor openbare verlichting?

Terwijl we niet meteen een afdoende oplossing hebben voor deze problematiek, gaan we ervan uit dat er in de nabije toekomst veel technische ontwikkelingen zijn, die ons gaan helpen op het gebied van openbare verlichting. Wanneer we stadsverlichting moeten vervangen hopen we daarmee gaandeweg steeds slimmere verlichting toe te kunnen passen. We kunnen op dit moment al de koers uitzetten naar deze toekomstverwachting. Langs onderstaande richtingen willen we met pilots gaan pionieren om mogelijke oplossingsrichtingen te onderzoeken.

meer licht waar dit echt nodig is

Op specifieke plaatsen waar het er toe doet, kan nu al in extra verlichting worden voorzien. Het gaat dan om meer licht op plaatsen waar dit écht nodig is voor oriëntatie, informatie, toegang of voor de veiligheid. Daarbij moet natuurlijk wel de eventuele overlast van dit extra licht voor anderen goed besproken worden.

licht op maat

Een oplossingsrichting is om 'licht op maat' toe te passen. Het gaat dan om verlichting die op individuele vraag aangaat of sterker wordt; denk aan bewegingssensoren, afstandsbesturing en dergelijke. Dit voorkomt overlast voor de omgeving door ongevraagd veel licht én dit voorkomt extra hoge energiekosten. Als eerste experimenten in Nijmegen hebben we de S100 (bijvoorbeeld: weg door Jonkerbos), en het snelfietspad door het Goffertpark op deze wijze verlicht. Een leuk, creatief voorbeeld van 'licht op maat' is een idee vanuit belangengroeperingen zelf om met een visuele beperking een moderne krachtige buitensport-hoofdlamp te gebruiken.

pilots met andere verlichting

Soms is méér licht niet eens nodig, maar kan een andere plaatsing van verlichting helpen voor beter zicht voor slechtzienden. Denk aan een lagere plaatsing van armaturen, of aan het toepassen van reflectiemateriaal en het opnemen van LED-verlichting in hinderlijke objecten. Mooie voorbeelden zijn de verlichte streppen langs de voetpaden van de nieuwe aanbrug en de Warande, waardoor deze gidslijnen ook 's avonds optimaal zichtbaar zijn. Het toepassen van LED-lampjes in de roadbarriers rond het centrum is een goed idee voor allerlei onvermijdelijke objecten in looproutes. Verder kan een geleidelijk overgang van verlichtingsniveau nagestreefd worden om grote lichtcontrasten te voorkomen, zoals bij ingangen van openbare gebouwen.

infrastructuur voor "smart cities"

De afgelopen tijd horen we steeds vaker over de ontwikkeling van de zogenaamde "Smart City". Het gaat dan om het beter bedienen van de stad en haar bewoners door middel van ICT-technologie. Openbare verlichting ('de lantarenpaal') wordt daarbij een belangrijke rol toebedeeld voor het verzamelen en doorgeven van informatie. Op dit moment wordt onderzocht om hiervoor het de openbare verlichting aan te sluiten op het gemeentelijk glasvezelnetwerk. Dit netwerk maakt nieuwe functies voor 'de lantarenpaal' mogelijk, zoals het verzamelen van informatie over bijvoorbeeld verkeersintensiteit of luchtkwaliteit. Deze ontwikkeling geeft potentieel ook nieuwe

mogelijkheden voor toegankelijkheid. Terwijl openbare verlichting nu collectief aan- en uitgeschakeld wordt, kunnen we straks wellicht losse straatlantarens aansturen. Hiermee wordt individueel licht op maat potentieel mogelijk. In de toekomst zou men zo lokaal het licht kunnen aansturen via bijvoorbeeld een specifieke app. voor mensen met een visuele beperking.

uitdaging voor samenwerking en beleid

We staan met al deze ontwikkelingen voor enorme technische uitdagingen. Wellicht kunnen onze leveranciers hierbij helpen. We onderzoeken het idee om met een volgende aanbesteding een marktpartij te committeren dit soort vraagstukken samen met ons als gemeente op te pakken. Het komend jaar staat de evaluatie van ons beleidsplan 'Zicht op Nijmeegs Licht' gepland. We gaan bij het openbare-verlichtingsbeleid zeker rekening houden met de hier geschetste ontwikkelingen. We willen de koppeling met de wens van toegankelijkheid hierin een plaats geven. We zijn daarbij in ongeduldige afwachting van technische ontwikkelingen in de nabije toekomst.

In de Raadsbehandeling is daarom de vraag gesteld of de normen in het handboek star zijn vastgesteld voor de verdere toekomst. We willen nogmaals benadrukken dat het beleid niet statisch is. Wanneer er ontwikkelingen zijn, kunnen we de normen in de toekomst ruimer formuleren. We willen met de jaarlijkse evaluatie nieuwe inzichten opnemen in het handboek.

Toezicht en handhaving:

Is voorzien in meer toezicht en handhaving en heeft dit financiële gevolgen?

Vaak wordt de vraag gesteld, op welke wijze Toezicht en Handhaving kunnen bijdragen aan het toegankelijk houden van de openbare ruimte. De vraag komt logisch op omdat het gedrag van de ene persoon, vaak hinderlijk en belemmerd is voor de bewegingsmogelijkheden van de ander, zeker als de laatste ook nog met functiebeperkingen te kampen heeft.

Voorbeelden hiervan zijn:

- het hinderlijk parkeren van voertuigen of het asociaal plaatsen van fietsen op looproutes
- uitstallingen van winkels, en marktkramen of horeca-terrassen op geleide- en gidslijnen
- rijden met fietsen of scooters op trottoirs

Toezicht levert op bovenstaande punten nu al een substantiële bijdrage in de preventie en bestrijding van dit soort overlast. We zetten hieronder op een rij, hoe deze situaties ook in de toekomst zo veel mogelijk willen blijven voorkomen. Dit zijn zaken die binnen het bestaande takenpakket van afdeling Toezicht en Handhaving passen en die niet tot extra kosten leiden.

regelgeving

Over het algemeen is de regelgeving voldoende toegespitst, om mensen aan te spreken op hinderlijk gedrag en hen zo nodig zelfs te sanctioneren (zie: APV 2.1.5: Bruikbaarheid van de weg, APV 2.4.10 en 2.4.11: Hinderlijk plaatsen fietsen of buiten stalling en RVV: foutief / hinderlijk parkeren) Het is belangrijk om de mensen daadwerkelijk aan te blijven spreken. Het doel van het aanspreken en eventueel sanctioneren is en blijft bewustwording creëren en gedrag beïnvloeden.

Vervolgvel
3

acties in gehele proces

Op dit moment wordt vanuit de afdeling Economische Zaken het beleid op het gebied van Standplaats- en Terrasvergunningen geëvalueerd en aangescherpt. Met de huidige vaste standplaatshouders wordt daarbij ook de toegankelijkheid besproken. We nemen in de nieuwe regelgeving op, dat het niet is toegestaan om uitstallingen en kramen hinderlijk op looproutes of gids- en geleidelijnen te plaatsen. Verder wordt ook in de nieuwe toekomstvisie markten de opstelling van de marktkramen tegen het licht gehouden. Waar mogelijk wordt rekening gehouden met gids- en geleidelijnen. We realiseren ons dat bij markten en bij grote evenementen zoals met de Vierdaagse en de Kermis, soms compromissen onvermijdelijk zullen zijn.

actief in gesprek met ondernemers

Als eerste stap (en als pilot) over terrassen en uitstallingen, gaan we met de ondernemers van de vernieuwde Bloemerstraat in gesprek. We zullen hen verzoeken uitstallingen en terrassen uit de loop te verplaatsen en daarna zullen we hen daarover zo nodig aanschrijven. De Bloemerstraat is het voorbeeld van een nieuwe inrichting, waarbij het expliciet de bedoeling is om terrassen bij het brede trottoir aan de straatkant te plaatsen en zo de gevels vrij te houden als gidslijn.

aandachtspunt voor toezichthouders

We gaan onze afdeling Toezicht en Handhaving instrueren over het nieuwe toegankelijkheidsbeleid en geven dit mee als aandachtspunt voor hun praktijk. Het stadscentrum kent meerdere toezichthouders met een taakaccent op het onderhouden van het netwerk met bewoners en ondernemers in het stadscentrum. Zij gaan in gesprek met bewoners en kunnen hen eenvoudig uitleggen dat bepaald gedrag hinderlijk is voor mensen met een functiebeperking. Bij ondernemers kunnen zij aangeven dat er ook een belangrijke commerciële argumenten zijn om het centrum optimaal toegankelijk te houden. Steeds meer potentiële klanten met een beperking zullen de stad immers bezoeken. De argumenten zijn eenvoudig en overtuigend. Op die manier wordt toegankelijkheid een integraal aandachtspunt en onderdeel voor de toezichthoudende praktijk.

Hoogachtend
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls

mr. drs. A.H. van Hout